

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

§. 1. De delectatione turpi solum interna, seu, ut vocant, morosa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

CAPUT VI.

Circa Quintum Decalogi Præceptum.

§. I. De quibusdam speciebus Homicidij.

De unica actione seu icu, quo quis simul plures occidit, diximus supra cap. 1. §. 9. ubi etiam actum esse unice voluntate, qua quis vult occidere simul plures. Eginus etiam cap. precedente de differentia Patricidij, & filicidij à simplici homicidio, &c.

Solum hic antequam ad ultiores progrediamur, advertere, si quis aliquem occidit, & postea discerpit cadaveris membra, extrahatve iecur, cor vel similia: committere malitiam specie diversam à malitia committens homicidij. Ita Delugo disp. 16. de penit. sect. 12. §. 57. neque enim solum tunc separat animam à corpore, sed membrum à membro: quæ in hominum æstimatione videtur specialis turpitudine, proprio appellata nomine, Feritas: Multo magis si id in vivo attentetur.

Item de Homicidio, illud nunc superest explicandum: An locus sacer, ubi forte sit homicidium, debeat explicari, tanquam inducens distictam specie malitiam?

3. Dico esse explicandum tum in homicidio, tum in percussione gravi cum effusione sanguinis. Ita Fag. lib. 4. præcept. Eccl. 2. cap. 4. num. 24. aliique passim. Ratio est quia tunc violatur Ecclesia, unde contrahitur malitia specialis.

4. Dubitatur de percussione gravi, sine effusione sanguinis: Vt si quis acriter verberaret suum inimicum in Ecclesia, nec vulnus faceret, contraheretne prædicti facinorosi malitiam in confessione explicandam? Et non contrahere probabilis existimo cum Delugo de penit. disp. 16. sect. 10. n. 408. contra prædictum Fagund. tenentem, quia Ecclesia prohibito solum meminit de homicidio, & de percussione cum effusione sanguinis: ergo ad percussione, sine sanguinis effusione, extendenda non est.

Quid autem hic intelligitur nomine loci sacri dicimus cap. 7. §. 5. num. 40.

§. II. De occasione in causis.

1. Vulneravit quis v. g. vel venenum, consiliumve dedit tendens ad mortem alicuius; satis ne est in Confessione causam mortis dumtaxat proponere, hoc est vulnus, venenum, consilium; an insuper erit necesse addere ipsum effectum sequutum, id est mortem ex illis causis derivatam?

2. Profecto certatur utrinque probabiliter: sed verò probabilissimum est non esse in rigore obligationem effectum secutum consistendi. Ita Vasquez, Granadus, & alique quos citat & sequitur Bonacina de peccatis disp. 2. §. 4. p. 4. num. 7. & 10. Sanchez in selectis disp. 20. n. 1. Ratio est quia ille effectus, qui consequitur, non est peccatum unde evenire subinde potest, ut quando potest mors ex veneno v. g. propinato, inveniat iustus per corruptionem ille, qui venenum dedit. Cum igitur tenemur confiteri sola peccata (quæ tantum sunt illa quæ S. Augustinus comprehendit sub iis verbis, *Falsum, Dolum, Concupitum contra legem æternam*) non autem tenemur fateri effectus ab iis consecutos; effectum illam mortis fateri minime tenebimur. Satis erit igitur dicere: *Vulneravi lethaliter propinato venenum, Consilium dedi efficax de morte, &c.*

3. Idem dic (ut semel hic obiter id non prætermittam) in sexto præcepto de comedente v. g. calida ut

æquatur pollutio nocturna, & in similibus casibus, in quibus apponitur causa, ut aliquis effectus tandem eveniat, &c. Ita idem.

8. Dixi (in rigore) nam rectè advertunt nonnulli cum Vasquez part. 2. tom. 2. disp. 94. cap. 3. regulariter expedit explicare ejusmodi effectus consequutos, cum ita melius malitia actus præcedentis explicetur, meliusque intelligatur peccatoris status, & insuper an aliquam contraxerit obligationem restituendi, vel in censuram casumve aliquem reservatum incidit.

§. III. De Malis alicui volitis.

1. Etiam est quando vis, seu desideras inferre malum proximo, debere te palam Sacerdoti facere, ecquodnam genus (non verò individuationem) mali inferre concupiveris, an scilicet mortem, an infamiam, an rei familiaris detrimentum. Ratio est, quia sicut ipsa obiecta volita sunt specie diversa diversumque ius in proximo pariunt, ita ipsi actus voluntatis desiderantis illa inferre, cum diversa iura violent, diversam, specie ultima malitiam contrahant necesse est.

10. Dixi (non verò individuationem) quia non est necesse dicere v. g. *Volui furari pecuniam, equum, vestem, &c.* Ratio est; quia hæc individualitas non affert novum ordinem ad rectam rationem, &c.

11. Difficultas igitur solū remanet quando odium sistit in mero desiderio, sine voluntate inferendi tale malum, v. g. quando ex odio desiderat quis ut suus proximus occidatur, vel paupertate afficiatur, vel infamia, an sufficiat sic proponere: *Desideravi proximo malum grave*, Respondeo sufficere. Ratio est, quia illa omnia, quando sistunt in ea voluntate, inefficaci, sunt contra charitatem, veluti in genere, qua non debemus velle malum proximo; non verò læditur, nec lædi desideratur ius particulare.

12. Idem propter eandem rationem sentiendum de gaudio: si quis enim v. g. gauderet de morte, de inopia, de dedecore sui adversarii, satis esset si diceret, esse se toties de gravi proximi malo delectatum.

Petes, si quis delectetur de malo proximi, v. g. de ejus gravi infamia, & deinde eidem displiceat bonum grave ejusdem, v. g. honor, fama bona, &c. duone peccata specie diversa committit, utraque specialiter palam facienda Confessario: an satis erit dicere, *his per malam voluntatem circa bona vel mala ejusdem proximi. Charitatem læsi.*

Respondeo, credo satis esse, quia illa duo non afferunt speciem moraliter diversam cum æquè peccetur contra eandem Charitatis virtutem, & quia vnum ex his imbibitur in alio: dum enim gaudeo de malo, nolo illi bonum, seu displicet mihi illius bonum; & dum displicet mihi de illius bono, utique placet contrarium, &c.

CAPUT VII.

Circa Sextum, & Nonum Decalogi præceptum.

§. I. Delectatione turpi solum interna, seu, ut dicitur, morosa.

1. In hoc differt desiderium & consensus in copulam v. g. illicitam (idem dicendum in aliis materiis) à delectatione ipsa quam quis habet de eadem copula, desiderium est actus ex se efficax, & consummatur, seu consummari intenditur in ipso opere externo fornicationis: delectatio verò est actus ex se inefficax & consummatur interior: non enim transit ad volendum exequi id, de quo quis delectatur: nam propterea dicitur etiam delectatio morosa: quia peccans, dum moratur in ipsa delectatione, nec ad opus consummandum procedere intendit, in eadem veluti conquiescit. Cum autem

certum

certum sit in desiderio & consensu, immo & in gaudio de re illicita jam habita debere coram Confessorio aperiri conditionem personae desideratae, hoc modo: *Desideravi monialem, nuptiam, &c. in homicidio, desideravi occidere Patrem, vel fratrem, &c. seu gavisus sum commississe peccatum cum moniali, vel nepha, &c. gavisus sum occidere Patrem, Fratrem, &c. quia tales voluntatis actus supponuntur esse contra diversas virtutes, unde & sine dubio sumunt suam specificationem à talibus obiectis specie morali diversis: cum inquam, certum id omnino sit; celebris controuertitur quaestio de delectatione morosa: An scilicet si quis solum delectetur (sed non desideret) de copula quam cogitat, cum nupta v.g. vel cum moniali debeat id explicare: An potius sufficiat dicere, *Toties venerè de copula illicita delectatus sum* *illam cogitando?**

2. Et ut pro nostra consuetudine scholasticas quaestiones praetermittamus: Dico probabilem esse sententiam docentem sufficere, sine obligatione declarandi personas, circa quas ejusmodi morosa delectatio versata est. Ita Vasquez p. 2. disp. 111. & 112. Castrop. tom. 1. tract. 52. disp. 2 p. 10. § 4. alique non paucis. Ratio est quia delectationes ejusmodi non variantur specie ex varietate conditionum illarum personarum. Non variantur autem, quia satis superque & adequatè sumunt, contrahuntque suam omnes turpitudinem ex oppositione cum virtute Temperantiae quae nunc sola violatur: neque enim ille animus sit siliens in sola ea voluptate procedit ad violandum, seu ad desiderium violandi. Ius speciale conjugatae, solutae, &c. ergo satis explicatur per solam oppositionem ad virtutem Castitatis.

3. Non sic si quis delectatur de concubitu conjugatae formaliter ut conjugata est, seu ut nupta est, seu ut sacra est, (id quod certè ratilimum erit) tunc enim esset necesse id explicare, ut ex se patet: nam propterea si quis se morose delectaret de concubitu sodomitico, non satis esset si diceret: *Delectatus sum de copula illicita*, sed debet hanc specialitatem explicare, quia tunc formaliter delectatio versatur in talem copulam, ut diversam à naturali congressu.

4. Quod diximus de delectatione morosa, videtur etiam, secundum hanc sententiam, dicendum de aspectibus, quando quis respicit mulieres affectu venero, sine progressu ad eas concupiscendas: quia tunc videtur similiter, interius delectatio tota consummari: At si eandem venero mortali affectu tangeres, quia exterius actio consummatur, esset personae conditio declaranda.

An verò sicut certum est, quod qui vovit Castitatem si morose delectetur de obiecto turpi, v.g. de Fornicatione, debet explicare suum votum, quia sic adversus Castitatem, & adversus Religionem delinquit: ita conjugatus si similiter morose delectetur, obstringatur in Confessione explicare se esse conjugatum? Affirmat Vasq. 2. p. tom. 1. disp. 111. cap. 2. num. 10. quia fides Matrimonij obligat non solum corpus, sed etiam mentem in aliud obiectum turpe non collocare: negat Hurtadus de subiectione pecc. disp. 4. diff. 10. his verbis: *Docet Vasquez conjugatum, qui venerè delectatur de Fornicatione cum non sua, non tantum peccare peccato luxuria, contra Castitatem, sed etiam peccato Adulterij contra fidem Matrimonij: id tamen difficile est, & nullo fundamento probatum, quia difficile est & absque sufficienti fundamento, in Matrimonio, praestari fidem coniugi non collocandi mentem in aliena.* Haec Hurtadus, sane probabiliter.

Cum quo sentiunt alij, & notat non nemo, tr. 4. q. ne al. 6. n. 2. idem esse in tactibus ex se honestis, verbi gratia, osculo more patrio, sed inhonesto tantum ex malo affectu.

De locutione turpi sistente in sola locutionis delectatione, dicam mox §. sequenti.

De unico actu desiderij versantis circa multa obiecta, dixi cap. 1. §. 8. & 9.

§. II. De locutione turpium: ubi remissive de ejusmodi tactibus impudicis.

5. **T**ria hic incidunt expendenda. Primò, an turpia cum peccato mortali collocatus est, beat explicare materiam confabulationis, nempe, monem misceisse de adultério, stupro, sodomia, &c. cum de numero personarum, coram quibus sunt colloquia. Tertiò an condiciones earundem personarum, utrum scilicet sint Sacerdotes, nupti? Quod ubi postremis satis disputavimus supra cap. 1. de scandalo. Superest ergo hic agere duntaxat de peccato concupiscae; certum est materiam, seu obiectum omnino declarandum, ut ex precedente. §. constituit. At hic propria difficultas est: An si loquaris de dictis solum delatando te in his loquutionibus sine desiderio, idem dicendum sit?

7. Respondeo, si solum de ipsa narratione delecteris, probabile est satis tibi esse dicere. *Tu loquutus sum delectando me de ipsa turpium narratione.* Sed quid si delecteris de ipsis rebus, seu obiectis praeteritis per locutionem, sine desiderio tamen? Atum est? Respondeo esse item probabile, non tamen scario explicanda ipsa obiecta, an scilicet fuerint adulteria, stupra, sacrilegia, &c. nisi forte delecteris de tales sunt. Ratio est eruenda ex dictis §. precedente, enim ferè eadem.

Quatenus locutio est scandalum sociis colloquiis, dicam infra §. 4. n. 3.

De osculis & tactibus impudicis, satis sunt quae inuimus cap. 1. §. 10. num. 72. & §. preced. num. 4. & dicemus §. 5. num. 37. & 38. & §. 56. num. 45. & §. 57.

§. III. De sacramentis & Confessione.

8. **H**ic de his differendum putavimus, quia frequentissima sunt ejusmodi peccata in materia confessionis, sunt nihilominus ad alias materias extendenda. Quærimus ergo primò, an qui se iactat, seu iactat taliter de peccato: (nam si se iactet gloriens de debetitate, fortitudine, vel simili, quae sunt in actione peccaminosa, sine periculo peccaminosa complacendi, &c. scandali; non est mortale ex Sanchez lib. 1. in D. n. 12.) qui, inquam, se de peccato v. g. contra castitatem iactat, debetne in medium Confessionis afferre peciem peccati luxuriae, Adulterium videlicet, stuprum, sacrilegium, de quo se iactavit? ita etiam, si se iactet homicidio, furto, blasphemia, obligabitur, an hoc diu fuerit Sacerdotis an furtum fuerit rei iactare, declarare?

9. Suppono autem semper solum adesse peccatum iactantiae, non verò intermisceri desiderium, vel gaudium, vel delectationem: si enim hæc accedant, locutio erit doctrina allata supra §. 1.

10. Dico non solum prædictas species non necesse erit esse declarandas, sed probabile esse cum Castrop. tom. 1. tract. 2. disp. 2 p. 21. n. 6. sufficere, si dicas, *peccavi luxuriam, vel de peccato mortali: seu de obiecto mortali peccati.* Ratio est quia tota malitia quanta est in iactantia consistit in eo, quod offensa Dei eligatur ut finis ad captandam gloriam apud homines, quæ magis est Dei irreverentia, id quod æquè in omnibus mortibus invenitur: vel si quid aggravat peccatum, non videtur ejusmodi malitiam in aliam speciem transmutari.

11. Adverte hic tria. Primò si te iactes coram matris, tuum Patrem v. g. te fuisse verberatum, vel te copulam habuisse cum femina bonæ famæ, quod te eidem tuo, & illi feminae esset notabile dedecus: de hoc id explicare, non ratione meræ iactantiae, sed quia tali iactantia intermiscetur tui Patris, vel illius famæ infamatio. Ad eundem modum in similibus.